

ΤΑ ΑΘΑΝΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

David ΚΟΠΕΡΦΙΛΝΤ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ.— 'Ο Δαυίδ Κόπερφιλντ περνάει εύτυχισμένα τὰ πρῶτα παιδικὰ του χρόνια κοντὰ στὴν νεαρὴ μητέρα του καὶ στὴν ἀφωσιωμένη τους ὑπηρετρία Πέγκοττυ, σὸ ὠμορφο σπίτι τους, σὸ Μπλουντρεσον τῆς Ἀγγλίας. Μὰ ἡ εὐτυχία αὐτὴ δὲν κρατᾷ πολὺ. Ἡ κ. Κόπερφιλντ, νέα καὶ ἀπειρη καθὼς εἶνε, ξεγελιέται καὶ παντρεύεται τὸν κ. Μύρστον, ἕνα σκληρὸ κι' ὑποκριτικὸ ἄνθρωπο. Ὁ Μύρστον, ἀπὸ τὴν ἐπομένη κιόλας τοῦ γάμου του, γίνεται ἕνας ἀπαισιος τύραννος γιὰ τὸν μικρὸ Δαυίδ, βοηθούμενος σ' αὐτὸ κι' ἀπὸ τὴν γεροντοκόρη ἀδελφὴ του. Τὸν δέρνει καὶ τὸν βασανίζει ἀλύπητα. Στὸ τέλος, γιὰ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Δαυίδ ἀπὸ τὴν μητέρα του, τὸν στέλνει ἐσωτερικὸ σ' ἕνα λύκειο, στὰ περὶχωρα τοῦ Λονδίνου, ὅπου ἡ ζωὴ του περνάει κάπως καλύτερα ἀπ' τὸ σπίτι του, χάρις στὴ φιλία πού τὸν συνδέει μὲ διαφόρους συμμαθητὰς του καὶ προπάντων μὲ τὸν Στήρφορθ. Μὰ, μιά μερὰ, τὸν καλεῖ ἡ σύζυγος τοῦ λυκειάρχου καὶ τοῦ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ μητέρα του πέθανε. Ὁ Δαυίδ ξαναγορῖζει σὸ σπίτι του γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖα τῆς συντριμμένου καὶ περιλίπου. Μετὰ τὴν κηδεῖα, οἱ Μύρστον ἀπολύουν τὴν Πέγκοττυ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τους κι' ἐπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ στέλνουν τὸν Δαυίδ σὸ Λονδίνο, γιὰ νὰ ἐργαστῇ χειρωνακτικὰ σὲ μιά ἀποθήκη κρασιῶν. Ἐκεῖ, ὁ Δαυίδ νοικιάζει μιά καμαρούλα σὸ σπίτι τοῦ κ. Μικάουμπερ, ἑνὸς περιέργου τύπου, τὸν ὁποῖο καταδιώκουν ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ οἱ δανεισταὶ του. Μὰ ἐπειτ' ἀπὸ λίγο καιρὸ ὁ Δαυίδ, μὴ μπορῶντας πειὰ νὰ ὑποφέρῃ τὴν ταπεινὴ κι' ἐξευτελισμένη ζωὴ του, φεύγει ἀπὸ τὸ Λονδίνο καὶ πηγαίνει νὰ ζητήσῃ ἄσυλο σὸ σπίτι μιάς θείας του, τῆς μῆς Μπέτου Τρότγουντ, σὸ Ντούθ. Στὸ ταξίδι του πού τὸ κάνει μὲ τὰ πόδια, ὑποφέρει καὶ βασανίζεται τρομερὰ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἡ ὄπτασία τῆς μητέρας πού μου ἔδινε θάρρος, δὲν μ' ἄφησε καθόλου σ' ὄλο τὸ ταξίδι μου, ὡς τὴ στιγμή πού πάτησα τὸ πόδι μου σὸ Ντούθ, τὴν ἔκτη μερὰ τῆς φυγῆς μου. Μὰ τότε, πρᾶγμα παράδοξο, ἡ ὄπτασία αὐτὴ διαλύθηκε σάν ἕνα ὄνειρο, ἀφήνοντάς με μόνο κι' ἔρημο, μισοντυμένο, χωρὶς παπούτσια σχεδόν, ψημένο ἀπ' τὸν ἥλιο καὶ γεμάτο σκόνη.

Στὴν ἀρχὴ ζήτησα πληροφορίες γιὰ τὴ θεία μου ἀπὸ μερικοὺς θαρκάρηδες κι' ἔλαβα τὶς πιὸ διαφορετικὲς ἀπαντήσεις. "Ὀλοὶ μὲ κοροϊδεύουν. Ὁ ἕνας μούλεγε ὅτι κατοικοῦσε σὲ κάποιο φάρο κι' ὅτι εἶχε κόκκινα μουστάκια, ὁ ἄλλος ὅτι ἦταν στὴ φυλακὴ γιὰτὶ ἔκλεβε παιδιὰ κι' ἕνας τρίτος μού εἶπε ὅτι τὴν εἶδαν στὸν τελευταῖο ἀνεμοστρόβιλο, καθάλλα σ' ἕνα σκουπόξυλο νὰ παίρνῃ τὴ διεύθυνσι τοῦ Καλαί!

Οἱ ἀμαξάδες, στοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκα κατόπιν, μού ἀπάντησαν μὲ τὸν ἴδιο κοροϊδευτικὸ τρόπο κ' οἱ ἔμποροι, στοὺς ὁποίους τὸ ἐξωτερικὸ μου δὲν ἄρεσε καθόλου, μού ἀποκρίθηκαν, χωρὶς ν' ἀκούσουν καν τί τοὺς ἔλεγα, ὅτι δὲν εἶχαν τὸ πρᾶγμα πού τοὺς ζητοῦσα.

Σὲ κτιμιά ἄλλη στιγμή τῆς φυγῆς μου, δὲν εἶχα νοιώσει τὸν εαυτὸ μου πιὸ ἄθλιο καὶ πιὸ ἐγκαταλελειμμένο. Εἶχα ξοδέψῃ τὰ χρήματά μου ὡς τὴν τελευταία πεντάρα, πεινούσα, διψούσα, ἦμουν ἐξαντλημένος καὶ νόμιζα πὼς θρῖσκόμουν τόσο μακριὰ ἀπὸ τὸ σκοπὸ μου, ὅσο κι' ἂν εἶχα μείνει σὸ Λονδίνο.

Κουρασμένος ἀπὸ τὶς ἀγones αὐτὲς ἀναζητήσεις μου, εἶχα καθῆσει σὸ σκαλοπάτι κάποιου κλειστοῦ μαγαζιῦ, ὅταν, ἀπὸ κάποιο ἀμάξι πού περνοῦσε, ἔπεσε ἕνα σκέπασμα τοῦ ἀλόγου. Τὸ πήρα καὶ τὸ ἔδωσα στὸν ἀμαξᾶ κι' ἐπειδὴ αὐτὸς μού χαμογέλασε μὲ καλωσύνη, τόλμησα νὰ τὸν ρωτήσω μήπως ἤξερε πού κατοικοῦσε ἡ μῆς Μπέτου Τρότγουντ.

— Τρότγουντ; ἔκανε ὁ ἀμαξᾶς. Μοῦ φαίνεται πὼς ξέρω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Μήπως εἶνε μιά ἡλικιωμένη κυρία;

— Μᾶλλον ναί. τοῦ ἀπάντησα.

— Πού στέκεται ἴσια, σάν στέκα;

— Ναί, ἔτσι πρέπει νάνε...

— Πού γυρίζει μὲ μιά τσάντα, ἐξακολούθησε ὁ ἀμαξᾶς, μιά μεγάλη τσάντα, πού χωράει πολλὰ πράγματα; "ὦ! ἂν εἶν' αὐτὴ ἡ γυναίκα πού ζητᾶς, δὲν εἶνε καθόλου βολικὴ...

"Ἐχει ἕνα παρουσιαστικὸ τόσο ἄγριο!...

Ἡ καρδιά μου σφίχτηκε καθὼς ἄκουσα τὰ λόγια αὐτά.

— "Ἐ, λοιπὸν, τράβα κατὰ κεῖ! Πρόσθεσε ὁ ἀμαξᾶς, δειχνοντάς μου ἕνα λόφο τῶν περὶχωρῶν. Θὰ συναντήσῃς μερικὰ σπίτια πού βλέπουν πρὸς τὴ θάλασσα... Σ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ κάθεται καὶ ἡ μῆς Τρότγουντ... Μὰ φοβᾶμαι πολὺ ὅτι δὲν θὰ σοῦ δώσῃ τίποτα... Γι' αὐτὸ πᾶρε ἀπὸ μὲνα μιά πέννα...

Δέχτηκα τὸ δῶρο του μ' εὐγνωμοσύνη. Ἀγόρασα ἕνα ψωμάκι καὶ, τρώγοντάς το, πήρα τὴ διεύθυνσι πού μου εἶχε δεῖξει ὁ καλὸς ἀμαξᾶς. Περπάτησα ἀρκετὴ ὥρα ὡς ὅτου νὰ φτάσω στὰ σπίτια γιὰ τὰ ὁποῖα μού εἶχε μιλήσει. Μπήκα τότε σ' ἕνα μαγαζὶ ὅπου πουλοῦσαν λίγ' ἀπ' ὅλα, καὶ ρώτησα ἂν εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ μού ποῦν πού κάθεται ἡ μῆς Τρότγουντ.

Εἶχα ἀπευθυνθῇ στὸν ἔμπορο, ὁ ὁποῖος, πίσω ἀπ' τὸν πάγκο του, ζύγιζε ρύζι γιὰ μιά νεαρὴ πελάτισσά του. Μὰ ἐκείνη, νομίζοντας πὼς ἀπευθυνόμουν σ' αὐτὴν, γύρισε ζωηρὰ τὸ κεφάλι τῆς πρὸς ἐμένα καὶ μὲ ρώτησε:

— Τὴν κυρία μου ζητᾶς; Τί τὴν θέλεις, παιδί μου;

— Θάθελα νὰ τῆς μιλήσω.

— Νὰ τῆς ζητήσῃς ἐλεημοσύνη; εἶπε ἡ νέα κόρη.

— "Ὀχι... τραύλισα.

Μὰ, καθὼς θυμήθηκα ὅτι κατὰ βάθος αὐτὸς ἦταν ὁ σκοπὸς μου, στάθηκα σαστισμένος κι' ἔγινε κατακόκκινος.

Ἡ ὑπηρετρία τῆς θείας μου — γιὰτὶ αὐτὴ ἦταν ἡ νέα κοπέλλα — ἔβαλε τὸ ρύζι τῆς σ' ἕνα μικρὸ καλάθι καὶ βγήκε ἀπὸ τὸ μαγαζὶ, λέγοντάς μου ὅτι δὲν εἶχα παρὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσω ἂν ἤθελα νὰ μάθω πού κάθεται ἡ μῆς Τρότγουντ.

Δὲν περίμενα νὰ μού τὸ πῆ αὐτὸ δυὸ φορές, ἂν καὶ ἡ ταραχὴ κι' ὁ τρόμος μου ἦταν τέτοιος, ὥστε τὰ γόνατά μου χτυποῦσαν μεταξύ τους.

Ἀκολούθησα λοιπὸν τὴν ὑπηρετρία καὶ φτάσαμε σὲ λίγο μπροστὰ σ' ἕνα γοητευτικὸ ἐξοχικὸ σπιτάκι. Τὸ σπίτι αὐτὸ εἶχε τὴν πρόσοψί του στολισμένη μὲ μιά ὠμορφη τζαμαρία κι' ὀλόγυρα ἕναν κῆπο γεμάτο λουλούδια ἐξαιρετικὰ περιποιημένα, πού σκόρπιζαν γύρω μεθυστικὲς εὐωδιές.

— Νὰ τὸ σπίτι τῆς μῆς Τρότγουντ, εἶπε ἡ νεαρὴ ὑπηρετρία. Τώρα ξέρεις πειὰ πού κάθεται καὶ δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς τίποτε ἄλλο ἀπὸ μένα.

Κι' ἀμέσως μπήκε θιαστικὰ σὸ σπίτι, σάν νὰ ἤθελε ν' ἀπαλλαγθῇ ἀπ' τὴν εὐθύνη γιὰτὶ μ' εἶχε πάει ὡς ἐκεῖ. Ἐγὼ ἀπόμεινα μπροστὰ στὴν καγκελλόπορτα τοῦ κῆπου, κυττάζοντας θλιβερὰ τὸ παράθυρο τοῦ σαλονιοῦ, ὅπου μιά κουρτίνα ἀπὸ μουσελίνα μισοτραβηγμένη, ἕνα μικρὸ τραπέζι καὶ μιά μεγάλη καρέκλα, μ' ἔκαναν νὰ σκέπτομαι ὅτι ἡ θεία μου θρῖσκόταν ἴσως τὴ στιγμή ἐκείνη θρονιασμένη ἐκεῖ σὲ ὄλη τῆς τῆ μεγαλοπρέπεια.

Τὰ παπούτσια μου ἦσαν πειὰ σ' ἀξιοθρήνητη κατάστασι. Ἡ μεντζοσόλες τους εἶχαν φύγει καὶ τὸ ἀπάνω μέρος τους εἶχε ἀνοίξει κ' εἶχε σκιστῇ τόσο, ὥστε εἶχαν χάσει ἐντελῶς τὸ σχῆμα τους. Τὸ καπέλλο μου — πού μού εἶχε χρησιμεύσει καὶ γιὰ νυχτερινὸς σκουῖφος — εἶχε τσαλακωθῇ τόσο, πούμοιαζε μὲ παλῆα κατσαρόλα χωρὶς χερουῖλια. Τὸ πουκάμιό μου καὶ τὸ παντελόνι μου, λερωμένα ἀπ' τὸν ἰδρῶτα, τὴ δροσιά, τὴ χλόη καὶ τὸ χῶμα, ἀπάνω στὰ ὁποῖα εἶχα κοιμηθῇ, καὶ κατακουρελιασμένα, θὰ χρῆσιμευαν περίφημα γιὰ νὰ ντύσουν ἕνα σκιάχτρο τῶν πουλιῶν στὸν κῆπο τῆς θείας μου. Τὰ μαλλιά μου εἶχα νὰ τὰ χτενίσω ἀπὸ τότε πού ἔφυγα ἀπὸ τὸ Λονδίνο. Τὸ πρόσωπό μου, ὁ λαιμός μου, τὰ χερῖα μου ἦσαν καμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια ἦμουν κάτασπρος ἀπ' τὴ σκόνη. Καὶ σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι θὰ παρουσιαζόμουν στὴν τρομερὴ θεία μου καὶ μ' αὐτὴν θὰ τῆς ἔδινά την πρώτη ἐντύπωσι.

Ἐπειδὴ τίποτε δὲν σάλευε σὸ παράθυρο τοῦ σαλονιοῦ, κατέληξα σὸ συμπέρασμα ὅτι ἴσως ἡ θεία μου δὲν θρῖσκό-

Θεία μου... Είμ' ό άνηψιός σας!

ταν εκεί. Καθώς όμως ύψωσα τὰ μάτια μου πρὸς ἕνα ἄλλο παράθυρο, πού ἦταν ἀκριβῶς πάνω ἀπ' αὐτό, εἶδα ἕναν κύριο μὲ γκριζὰ μαλλιά, μὲ πρόσωπο ἀξιαγάπητο καὶ γελαστό πού μοῦ κλείνει τὸ μάτι μ' ἕνα περίεργο τρόπο, σὰν νὰ μὲ προσκαλοῦσε καὶ νὰ μ' ἀπέτρεπε συγχρόνως νὰ μπῶ μέσα. Στὸ τέλος ἔσκασε στὰ γέλια κι' ἐξαφανίστηκε.

"Ἦμουν κιόλας ἀρκετὰ ταραγμένος κι' αὐτὴ ἡ παράδοξη συμπεριφορά του μ' ἔκανε νὰ τὰ χάσω ἐντελῶς. Συλλογίζομαι μάλιστα νὰ φύγω γιὰ νὰ ξαναγυρίσω σὲ μιὰ πιὸ κατάλληλη στιγμή, ὅταν μιὰ κυρία βγῆκε ἀπ' τὸ σπίτι, φορῶντας ἕνα σκουφο, γάντια τῆς κηπουρικῆς κι' ἕνα σκαλιστήρι.

"Αναγνώρισα ἀμέσως σ' αὐτὴν τὴν μίς Μπέτου, γιατί ἔβγαλε ἀπ' τὸ σπίτι μ' αὐτὴ τὴν μεγαλοπρέπεια πού τόσες φορές μοῦ εἶχε περιγράψει ἡ φτώχῃ μου μαμά, ὅταν μοῦ διηγόταν τὴν ἀφιξί τῆς στὸ σπίτι μας, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου.

— Φύγε ἀπὸ δῶ! μοῦ φώναξε ἡ μίς Μπέτου, σαλεύοντας ἀπειλητικὰ τὸ σκαλιστήρι τῆς. Φύγε ἀπὸ δῶ! Τὰ χαμίνια δὲν ἔχουν καμμιά δουλειὰ ἐδῶ!...

Τὴν κύτταξα τρέμοντας σύγκορμος, ἐνῶ ἐκείνη μὲ βῆμα σταθερὸ διευθύνθηκε πρὸς μιὰ γωνία τοῦ κήπου τῆς κι' ἔσκυψε γιὰ νὰ βγάλῃ κάποια ρίζα. Τότε, χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἐμπιστοσύνη, μὰ μὲ τὸ θάρρος τῆς ἀπελπισίας, τρύπωσα μέσα στὸν κήπο, προχώρησα ἀθόρυβα ὡς αὐτὴν καὶ τὴν ἄγγιξα μὲ τὸ δάχτυλο.

— Κυρία... τραύλισα.

Ἐκείνη ἀνασκήρτησε καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι τῆς.

— Θεία μου... τραύλισα πάλι.

— "Ε! φώναξε ἡ μίς Μπέτου μ' ἕναν τόνο καταπληξέως, πού μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω.

— Θεία μου... Εἶμαι ὁ ἀνεπιός σας!

— Θεὲ τοῦ οὐρανοῦ! φώναξε ἡ θεία μου.

Καὶ κάθησε καταγῆς στὴ μέση τῆς δειροστοιχίας.

— Εἶμαι ὁ Δαυὶδ Κόπερφιλντ, ἀπὸ τὸ Μπλουντρεστον, ὅπου ἤρθατε τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου γιὰ νὰ δῆτε τὴ φτώχῃ μου μαμά. Εἶμαι πολὺ δυστυχισμένος ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού πέθανε ἐκείνη... Μ' ἐγκατέλειψαν, μ' ἄφησαν χωρὶς μὀρφωσι κι' ἔπειτα μ' ἔβαλαν σὲ μιὰ σκληρὴ δουλειὰ πού δὲν ἦταν γιὰ μένα... Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἔφυγα γιὰ νάρθω νὰ σᾶς ἑρῶ. Μόλις ὅμως ἔφυγα, μ' ἔκλειψαν κι' ἀναγκάστηκα νὰ κάνω ὄλο τὸ δρόμο ἀπ' τὸ Λονδίνο ὡς ἐδῶ πεζός, καὶ δὲν κοιμήθηκα ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες οὔτε μιὰ νύχτα σὲ κρεβάτι.

"Ἐδῶ, ὅλες ἡ δυνάμεις μου μ' ἐγκατέλειψαν μονομιᾶς. Δείχνοντας μὲ τὸ χέρι μου τὰ κουρέλια μου, ξέσπασα σὲ λυγμούς κι' ἄφησα νὰ τρέξουν ὅλα τὰ δάκρυα πού εἶχαν μαζευτῆ στὰ μάτια μου μιὰ ὀδομάδα τώρα.

"Ἡ θεία μου, τῆς ὁποίας ἡ φυσιογνωμία φανέρωνε μόνο κατάπληξι, εἶχε ἀπομείνει καθισμένη κάτω καὶ μὲ κύτταζε. Μὰ, ὅταν ἄρχισα νὰ κλαίω, σηκώθηκε γρήγορα - γρήγορα, μ' ἔπιασε ἀπὸ τὸ γιακᾶ καὶ μὲ τράβηξε στὴν τραπεζαρία.

"Εκεῖ, ἡ πρώτη τῆς φροντίδα, ἦταν ν' ἀνοίξῃ ἕνα μεγάλο ντουλάπι, νὰ βγάλῃ ἕνα σωρὸ μπουκάλες ἀπὸ μέσα καὶ νὰ ρίξῃ λίγο ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς καθεμιᾶς στὸ στόμα μου. Μοῦ φαίνεται ὅτι αὐτὲς τὶς μπουκάλες τὶς εἶχε πάρει στὴν τύχη, γιατί εἶμαι βέβαιος πὼς ἦπια διαδοχικὰ ξύδι, τριανταφυλλόνηρο καὶ σιρόπι!

"Ἀφοῦ μοῦ ἔδωσε αὐτὰ τὰ φάρμακα, ἐπειδὴ ἐξακολουθοῦσα νὰ κλαίω σπασμωδικὰ χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ σταματήσω, μὲ ξάπλωσε σ' ἕνα σοφᾶ, θάζοντας ἕνα σάλι κάτω ἀπ' τὸ κεφάλι μου καὶ τὸ μαντήλι τῆς κάτω ἀπ' τὰ πόδια μου γιὰ νὰ μὴ τὸν λερώσω, κι' ἔπειτα κάθησε κι' αὐτὴ, λέγοντας κάθε τόσο: «Θεὲ μου! Θεὲ μου!» Σὲ λίγο σηκώθηκε καὶ χτύπησε ἕνα κουδοῦνι.

— Ζανέττα, εἶπε ἡ θεία μου ὅταν ἡ ὑπηρετρία παρουσιάστηκε, ἀνέβα στοῦ κ. Ντίκ, δός του τοὺς χαιρετισμούς μου καὶ πές του ὅτι θέλω νὰ τοῦ μιλήσω ἀμέσως.

"Ἡ Ζανέττα φάνηκε κάπως ξαφνιασμένη, καθὼς μὲ εἶδε ξαπλωμένο ἀπάνω στὸ σοφᾶ ὅπου δὲν τολμοῦσα νὰ κάνω τὴν παραμικρὴ κίνησι ἀπὸ φόβο μήπως δυσανεγίσω τὴ θεία μου, μὰ ἔφυγε ἀμέσως γιὰ νὰ κάνῃ τὴν παραγγελία τῆς.

"Ἡ θεία μου ἄρχισε νὰ κόβῃ βόλτες ὡς τὴ στιγμή πού ὁ κύριος τὸν ὁποῖο εἶχα δὴ προηγουμένως νὰ μοῦ γνέφῃ ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ ἀπάνω πατώματος, μπῆκε γελῶντας μέσα στὸ δωμάτιο.

— Κύριε Ντίκ, εἶπε ἡ θεία μου, μὴν κάνῃς τὸν κουτό, γιατί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε πιὸ εὐαίσθητος ἀπὸ σένα, ὅταν θέλῃς. Λοιπὸν, ἂν ἔχῃς τὴν καλωσύνη, μὴν κάνῃς τὸν κουτό.

"Ὁ κ. Ντίκ πῆρε ἀμέσως ὕψος σοβαρὸ καὶ μοῦ ρριξε μιὰ ματιὰ, πού μοῦ φάνηκε σὰν παράκλησις νὰ μὴ κάνω καθόλου λόγο γιὰ τὸ ἐπίσῃδιο τοῦ παραθύρου.

— Κύριε Ντίκ, ξανάπε ἡ θεία μου, μ' ἔχετε ἀκούσει πολλές φορές νὰ μιλάω γιὰ τὸν Κόπερφιλντ, τὸν ἀνεπιό μου πού πέθανε. "Ε, λοιπὸν, αὐτὸ τὸ παιδί εἶνε παιδί του... Θὰ ἦταν ὅμοιο μὲ τὸν πατέρα του, ἂν δὲν ἔμοιαζε τῆς μητέρας του.

— Παιδί του! εἶπε ὁ κ. Ντίκ. Τὸ παιδί τοῦ Δαυὶδ; Εἶνε δυνατόν;

— Ναι, εἶπε ἡ θεία μου. Τὸ ἔσκασε ἀπὸ τὸ σπίτι του. "Ω! ἂν ἦταν κορίτσι, δὲν θᾶκανε ποτὲ ἕνα τέτοιο πρᾶγμα. Λοιπὸν, κύριε Ντίκ, ἔχεις μπροστά σου τὸ νεαρὸ Δαυὶδ Κόπερφιλντ. Καὶ σὲ φώναξα γιὰ νὰ σὲ ρωτήσω τί θὰ τὸν κάνω.

— Τί θὰ τὸν κάνετε; εἶπε ὁ κ. Ντίκ μὲ φωνὴ ἀδύνατη καὶ ξινώντας τὸ κεφάλι του. Ναι... Τί θὰ τὸν κάνετε;

— Ναι, ξανάπε ἡ θεία μου ὑψώνοντας μὲ σοβαρότητα τὸ δάχτυλό τῆς. Μοῦ χρειάζεται μιὰ καλὴ συμβουλή.

— Λοιπὸν, ἂν ἦμουν στὴ θέσι σας, ἄρχισε νὰ λέῃ ἀργὰ ὁ κ. Ντίκ, κυττάζοντάς με ἀφηρημένα, ἂν ἦμουν στὴ θέσι σας, θὰ τὸν... ἔπλενα!

— Ζανέττα! φώναξε ἡ θεία μου, γυρίζοντας τὸ κεφάλι τῆς θριαμβευτικὰ πρὸς τὴν πόρτα. Ἡ ἰδέα τοῦ κ. Ντίκ εἶνε λαμπρὴ! Ζέστανε νερὸ γιὰ τὸ μπάνιο!

"Ἄν καὶ μ' ἐνδιέφερε πολὺ αὐτὸς ὁ διάλογος, ἐν τούτοις αὐτὸ δὲν μ' ἐμπόδιζε νὰ ἐξετάζω συγχρόνως τὴ θεία μου, τὸν κ. Ντίκ, τὴ Ζανέττα καὶ τὸ δωμάτιο, ὅπου βρισκόμουν.

"Ἡ θεία μου ἦταν μιὰ γυναίκα ψηλὴ, μὲ χαρακτηριστικὰ ἔντονα, μὰ καθόλου ἀντιπαθητικὰ. Ὑπῆρχε στὴ φυσιογνωμία τῆς, στὴ φωνὴ τῆς καὶ στὴ στάσι τῆς, κάτι τὸ ἀπότομο πού ἔφτανε γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐντύπωσι τὴν ὁποία ἔκανε σ' ἕνα πλάσμα γλυκὸ σὰν τὴν μητέρα μου, μὰ τὸ πρόσωπό τῆς, ἂν καὶ ἡ ἔκφρασί του ἦταν αὐστηρὴ, εἶχε κάποια ὠμορφιά. Ἐκεῖνο πού μοῦ ἔκανε ξεχωριστὴ ἐντύπωσι ἦταν τὸ ζωηρὸ καὶ λαμπρὸ βλέμμα τῆς. Τὸ φέρεμά τῆς ἦταν πολὺ καλοραμμένο κ' ἡ εὐρυχωρία του ἔδειχνε ὅτι ἡ θεία μου δὲν ἀγαποῦσε νὰ στενοχωριέται στὶς κινήσεις τῆς. Εἶνε στὴ ζωὴ τῆς ἕνα ρολοὶ ἀντρίκιο μὲ ἀλυσίδα καὶ στολίδια ἀναλόγου μεγέθους.

"Ὁ κ. Ντίκ, ὅπως ἀνέφερα ἤδη, ἦταν ἕνας ἄντρας μὲ γκριζὰ μαλλιά καὶ ροδοκόκκινα μάγουλα. Αὐτὰ θὰ ἔφταναν γιὰ νὰ τὸν περιγράψω ἂν δὲν εἶχε ἀκόμα τὸ κεφάλι του γυρμένο κατὰ ἕναν περίεργο τρόπο κι' ἂν τὰ μεγάλα γκριζὰ μάτια του δὲν εἶχαν κάποια ὑγρὴ λάμψι, πρᾶγματα πού, συνδυαζόμενα μὲ τοὺς ἀφηρημένους τοὺς τρόπους, μὲ τὴν ὑποταγὴ του πρὸς τὴ θεία μου καὶ τὴν παιδιᾶστικὴ χαρὰ του, μ' ἔκαναν νὰ ὑποψιασθῶ πὼς δὲν εἶχε ὅλα τὰ μυαλά του στὸ κεφάλι του. Ἦταν ντυμένος σὰν τζέντλεμαν, μ' ἕνα ἄνετο σακκάκι τοῦ σπιτιοῦ, μὲ γκριζὸ γιλέκο καὶ παντελόνι λευκὸ. Εἶχε ἕνα ρολοὶ στὴν τσέπη τοῦ γιλέκου του καὶ ἄφθονα νομίσματα στὶς τσέπες τοῦ πανταλονιοῦ του πού ἐνοιωθε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστησι νὰ τὰ χτυπᾷ σὰν νὰ ἦταν περήφανος γι' αὐτὰ.

"Ἡ Ζανέττα ἦταν μιὰ ὠμορφὴ καὶ δροσερὴ κοπέλλα δεκαεννιά - εἴκοσι χρόνων. Ὅπως ἔμαθα ἀργότερα, ἦταν κι' αὐτὴ μιὰ ἀπὸ ἕνα σωρὸ προστατευόμενες πού ἡ θεία μου τὶς εἶχε πάρει διαδοχικὰ στὴν ὑπηρεσία τῆς μὲ τὸν ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ τοὺς ἐμπνεύσῃ φρίκη κατὰ τοῦ νόμου καὶ πού ὅλες στὸ τέλος παντρευόντουσαν μὲ τὸν ὑπάλληλο τοῦ χασαπη ἢ τοῦ μπακάλη.

Τὸ δωμάτιο ἦταν περιποιημένο ὅσο κ' ἡ θεία μου κ' ἡ Ζανέττα...

Τώρα πού τὰ γράφω ὄλ' αὐτὰ, ἀφήνω μιὰ στιγμή τὴν πέννα μου γιὰ νὰ τὸ ξαναθυμηθῶ, κι' ἀμέσως μοῦ φαίνεται πὼς νοιώθω μιὰ πνοὴ θαλασσινοῦ ἀέρος ἀνακατεμένη μ' ἀρώματα λουλουδιῶν. Μοῦ φαίνεται πὼς ξαναβλέπω τὰ παληὰ ἐπιπλα μὲ φροντίδα γυαλισμένα καὶ ξεσκονισμένα, τὸ τραπέζι καὶ τὴν καρέκλα πού προσωρίζοντουσαν ἀποκλειστικὰ γιὰ τὴ θεία μου πλάι στὸ παράθυρο, τὸν τάπητα, τὸ γάτο, τὰ δυὸ καναρίνια, τὸ ἀνθοδοχεῖο γεμάτο ξερά τριαντάφυλλα, τὸ μεγάλο ντουλάπι, μέσα στὸ ὁποῖο ὑπῆρχαν κάθε λογῆς θάζα καὶ μποτίλλιες, καὶ, τέλος, σὲ μιὰ χτυπητὴ ἀντίθεσι μὲ ὄλ' αὐτὰ, τὸν ἑαυτό μου, ἀκάθαρτο καὶ σκονισμένο, ξαπλωμένο στὸν καναπέ, ἀπ' ὅπου κύτταξα μὲ περιέργεια ὅ,τι μὲ περιστοιχίζε.

"Ἡ Ζανέττα εἶχε πάει νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ μπάνιο, ὅταν ἔξαφνα ἡ θεία μου, πρὸς μεγάλη μου συγκίνησι, φάνηκε νὰ παγῶνῃ ἀπὸ ἀγανάκτησι κι' ἀμέσως κατόπιν φώναξε μὲ ὄλη τῆς τὴ δύναμι:

— Ζανέττα! Γαϊδούρια!

Στή στιγμή, ή Ζανέττα ανέθηκε απ' τὸ ὑπόγειο τρέχοντας, σάν νά εἶχε πιάσει φωτιά τὸ σπίτι. Ὁρμησε κατόπιν πρὸς τὸ χλοϊσμένο κομμάτι τῆς γῆς πού περιέβαλλε ἀπ' ἔξω τὸν κῆπο κι' ἔδωξε δυὸ γαϊδάρους πού τοὺς ἴππευαν δυὸ κυρίες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τολμήσει νά πατήσουν ἐκεῖ τὰ πόδια τους. Σχεδὸν συγχρόνως ή θεία μου ἔωρμησε κι' αὐτὴ ἔξω, ἄρπαξε ἀπὸ τὸ χαλινάρι κι' ἔδωξε ἕνα τρίτο γαῖδαρο πού τὸν καθαλλοῦσε ἕνα παιδί, στὸ ὁποῖο κατάφερε ἕνα μπάντιο γιατί εἶχε τὸ θράσος νά βεβηλώσῃ τὸ ἱερό αὐτὸ μέρος.

Καί σήμερα ἀκόμα ἀγνοῶ ἂν ή θεία μου εἶχε θετικά δικαιώματα στὸ χλοϊσμένο αὐτὸ κομμάτι τῆς γῆς, μὰ ἐκεῖνη νόμιζε πὼς εἶχε καί θεωροῦσε τὸ πέρασμα ἑνὸς γαϊδάρου ἀπὸ κεῖ ὡς τὴν ἔσχατη τῶν προσβολῶν. Μ' ὅποια δουλειά κι' ἂν ἦταν καταπιασμένη, ὅποια κουβέντα κι' ἂν εἶχε, ἔφτανε νά περάσῃ ἕνας γαῖδαρος ἀπ' ἔξω γιὰ νά παρατήσῃ τὰ πάντα καὶ νά φρέξῃ ἐναντίον σου. Κουβάδες καὶ ποτιστήρια γεμάτα νερὸ ἦσαν ἔτοιμα στὶς γωνίες τοῦ κήπου γιὰ νά καταβρέξουν τοὺς αὐθάδεις γαῖδουροκαβαλλάρηδες, καὶ ραβδιά ἦσαν τοποθετημένα πίσω ἀπ' τὴν πόρτα γιὰ τὴ ράχι τους. Μὲ δυὸ λόγια, αὐτὸ ἦταν ἕνας συνεχῆς πόλεμος! Ἴσως μάλιστα, οἱ γαῖδουροκαβαλλάρηδες νά εὔρισκαν κάποια εὐχάριστη περνώνας ἀπὸ κεῖ κι' ἐρεθίζοντας τὴ θεία μου. Πάντως, τὸ γεγονός εἶνε ὅτι ἔγιναν τρεῖς «συναγερμοὶ» ἐξ αἰτίας τῶν γαῖδουριῶν ὡς ὅτου νά ἔτοιμαστῇ τὸ μπάντιο μου.

Αὐτὲς ή διακοπὲς ἐρχόντουσαν σὲ πολὺ ἄσχημη ὥρα, γιατί ἐντωμεταξύ, ή θεία μου μὲ τάιζε μὲ ζουμί, κουταλιά πρὸς κουταλιά — ἐπειδὴ ἦταν ἐπικίνδυνο μὲ τὴν πείνα πού εἶχα νά φάω ἀμέσως ἀφθονη καὶ στερεὴ τροφή — καὶ κάθε σχεδὸν φορὰ πού ἀνοίγα τὸ στόμα μου γιὰ ν' ἀδειάσῃ σ' αὐτὸ τὸ κουτάλι της, ἐκεῖνη τὸ ἀπόθετε πάλι στὴ σουπιέρα, φωνάζοντας: «Ζανέττα! Γαϊδούρια!» κι' ὠρμούσε ἐναντίον τοῦ φοβεροῦ ἔχθρου!

Τὸ μπάντιο μου ἔκανε μεγάλο καλὸ, γιατί εἶχα ἀρχίσει νά αἰσθάνωμαι διαπεραστικούς πόνους σ' ὅλα μου τὰ μέλη — πρῶγμα πού ἦταν φυσικὴ συνέπεια τῶν προηγουμένων νυχτῶν, τίς ὁποῖες εἶχα περάσει στὸ ὑπαιθρο — κι' ἐνοιώθα τὸν ἑαυτὸ μου τόσο κουρασμένο κι' ἐξαντλημένο ὡστε μὲ δυσκολία μποροῦσα νά σταθῶ ὄρθιος.

Μετὰ τὸ μπάντιο, ή θεία μου κ' ή Ζανέττα μου πέρασαν ἕνα πουκάμισο κι' ἕνα παντελόνι πού ἀνῆκαν στὸν κ. Ντίκ καὶ μὲ τύλιξαν σὲ δυὸ-τρεις μεγάλες πελερίνες. Ἐμοιάζα ἔτσι μὲ μπόγο κι' ἐνοιώθα τρομερὴ ζέστη. Μὰ ἐπειδὴ ἦ- μουν ἐξαντλημένος καὶ νύσταζα πολὺ, ξαπλώθηκα πάλι στὸ σοφᾶ καὶ δὲν ἄργησα νά ἀποκοιμηθῶ.

Ἴσως αὐτὸ νά ἦταν ἕνα ὄνειρο, μὰ ξύπνησα μὲ τὴν ἐντύπωση ὅτι, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὕπνου μου, ή θεία μου ἦρθε κι' ἔσκυψε ἀπὸ πάνω μου, παραμέρισε τὰ μαλλιά μου ἀπ' τὸ πρόσωπό μου καὶ μὲ κύτταζε ἐπὶ πολλὴ ὥρα. Μοῦ φάνηκε ἀκόμα πὼς τὴν ἄκουσα νά ψιθυρίζῃ: «Ὁραῖο παιδάκι!» ή: «Φτωχὴ μικρούλη». Μὰ, ὅταν ἀνοίξα τὰ μάτια μου, τίποτε δὲν μπόρεσε νά μου δώσῃ τὴ βεβαιότητα ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ τὰ εἶχε προφέρει ή θεία μου, ή ὁποία καθόταν μπρὸς στὸ παράθυρο καὶ κύτταζε τὴ θάλασσα.

Λίγο μετὰ τὸ ξύπνημά μου ή Ζανέττα σερβίρισε τὸ δείπνο, κοττόπουλο ψητὸ καὶ πουτίνγκα. Ἦμουν ὅμως ἔτσι τυλιγμένος στὶς πελερίνες, ὡστε μὲ δυσκολία σάλευα τὰ χέρια μου γιὰ νά φάω. Μὰ ἐπειδὴ ή θεία μου μ' εἶχε φασκιώσει ἔτσι, δὲν παραπονιόμουν καθόλου γι' αὐτὸ. Ἦμουν σὲ μεγάλη ἀγωνία νά μάθω τί θὰ μ' ἔκανε, μὰ ἐκεῖνη ἔτρωγε σιωπηλῆ, ρίχνοντας κάθε τόσο μιὰ ματιὰ σὲ μένα πού τὴ συνώδευε μὲ τίς λέξεις: «Θεέ μου!»

Ἀφοῦ φάγαμε, ή Ζανέττα ἔβαλε στὸ τραπέζι μιὰ μποτίλια κρασί τοῦ Ξερῆς, ἀπ' τὸ ὁποῖο ή θεία μου μοῦ ἔδωσε ἕνα ποτήρι κι' ἔστειλε κατόπιν νά προσκαλέσῃ πάλι τὸν κ. Ντίκ. Ἐκεῖνος ἦρθε ἀμέσως καὶ πῆρε τὸ πιὸ σοβαρὸ ὕφος του ὅταν ή θεία μου τὸν παρακάλεσε ν' ἀκούσῃ τὴν ἱστορία μου πού μ' ἔβαλε νά τοὺς τὴν διηγηθῶ σιγά-σιγά.

— Τί ἰδέα ἦρθε σ' αὐτὴ τὴ δυστυχισμένη κι' ἀθῶα μικρούλα, τὴ μητέρα σου, νά ξαναπαντρευτῇ! εἶπε ή θεία μου ὅταν τελειώ-

σα τὴν διήγησί μου. Δὲν μπορῶ νά τὴ φαντασθῶ!...

— Ἴσως νά ἐρωτεύθηκε τὸν δεύτερο σύζυγό της, ἀπάντησε δειλὰ ὁ κ. Ντίκ.

— Νὰ τὸν ἐρωτεύθηκε; φώναξε ή θεία μου. Τί ἐννοεῖς μ' αὐτό; Ποιὸς λόγος ὑπῆρχε νά ἐρωτευθῇ ἕναν ἄντρα;

— Ἴσως, ἀποκρίθηκε ὁ κ. Ντίκ μὲ ὕφος κάπως ἀνόητο, ἀφοῦ σκεφτήκε λίγο, ἴσως αὐτὸ νά τὴν εὐχαριστοῦσε.

— Νὰ τὴν εὐχαριστοῦσε! ἔκανε ή θεία μου. Ὁραῖα εὐχαρίσεις, μὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ μιὰ φτωχὴ κι' ἀθῶα μικρούλα, νά δώσῃ τὴν ἀδολὴ καρδιά της σ' ἕναν ὁποιοδήποτε παληοᾶντρα, σίγουρη ὅτι θὰ τὴν κάνῃ δυστυχισμένη... Σὲ ρωτᾶω, τί ἔλπιζε ἀπὸ τὸ γάμο αὐτό; Εἶχε ἕνα σύζυγο καὶ τὸν ἔχασε... Εἶχε τὸ παιδάκι της... Τί μποροῦσε νά ἐπιθυμῆ περισσότερο;

Ὁ κ. Ντίκ μ' ἐκύτταζε κουνώντας τὸ κεφάλι του σάν νὰ θελε νά πῇ ὅτι δὲν εἶχε ν' ἀπαντήσῃ τίποτε...

— Κι' ὅμως ξαναπαντρεύτηκε — ἐξακολούθησε ή θεία μου — καὶ πῆρε τὸν χειρότερο ἄντρα τοῦ κόσμου, γιὰ νά κάνῃ κακὸ σ' αὐτὸ τὸ παιδί. Καὶ ή συνέπεια ὄλων αὐτῶν εἶνε ὅτι αὐτὸ τὸ παιδί κατάντησε ἕνας ἀλήτης, πού μοιάζει ὅσο εἶνε δυνατὸν μ' ἕναν μικρὸ Κάϊν...

Ὁ κ. Ντίκ μὲ κύτταξε καλὰ γιὰ νά δῇ ἂν ἀνταποκρινόμουν σ' αὐτὴ τὴν περιγραφή.

— Καὶ ή ὑπηρετριά της — συνέχισε ή θεία μου — αὐτὴ ή... πὼς τὴ λένε;... Πάγκουτη;... Πέγκουτυ;... παντρεύτηκε κι' ἐκεῖνη, σάν νά μὴν εἶχε δῆ ἀπὸ τόσο κοντὰ πόσες δυστυχίες φέρνει ὁ γάμος! Ἐλπίζω ὅτι ὁ ἄντρας της θᾶνε κανένας μπεκρῆς, ἀπ' αὐτοὺς πού διαβάζουμε τὰ κατορθώματά τους στὶς ἐφημερίδες καὶ θὰ τὴ δέρνῃ ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ...

Δὲν μπόρεσα ν' ἀνεχθῶ νά μιλοῦν ἔτσι γιὰ τὴν καλὴ μου Πέγκουτυ κ' εἶπα στὴ θεία μου πὼς ἔκανε λάθος, πὼς ή Πέγκουτυ ἦταν ή καλύτερη, ή πιὸ σίγουρη, ή πιὸ πιστὴ κ' ή πιὸ ἀφωσιωμένη ἀπ' ὅλες τίς ὑπηρετρίες κι' ὅλες τίς φίλες τοῦ κόσμου, ὅτι μ' ἀγαποῦσε πάντα τρυφερὰ σάν τὴν μητέρα μου, ή ὁποία εἶχε ξεψυχήσει μέσα στὴν ἀγκαλιά της.

Αὐτὲς ή ἀναμνήσεις μ' ἔπνιγαν κι' ἀναλύθηκα σὲ δάκρυα καθὼς προσηύσσα μὲ πῶ ὅτι τὸ σπίτι τῆς Πέγκουτυ ἦταν δικό μου κι' ὅτι θὰ ζητοῦσα ἐκεῖ καταφύγιο, ἂν δὲν φοβόμουν μήπως, ἐπειδὴ ἦταν φτωχὴ, τὴν ἔκανα νά στενοχωρηθῇ.

— Καλὰ! Καλὰ! εἶπεν ή θεία μου. Τὸ παιδί ἔχει δίκη νά ὑπερασπίζεται αὐτοὺς πού τοῦ φάνηκαν καλοὶ. Ζανέττα! Γαϊδούρια!...

Νομίζω ὅτι, ἂν δὲν παρουσιαζόντουσαν πάλι τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ τετράποδα, θὰ κατωρθώναμε ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκεῖνη νά συνεννοηθοῦμε, γιατί ή θεία μου εἶχε θάλει τὸ χέρι της στὸν ὄμο μου καὶ, παίρνοντας θάρρος ἀπ' αὐτὸ, ἐτοιμαζόμουν νά ριχθῶ στὴν ἀγκαλιά της καὶ νά τὴν ἱκετεύσω νά μὲ προστατεύσῃ. Μὰ αὐτὴ ή διακοπὴ, ή ταραχὴ πού προκάλεσε στὴν μὴς Μπέτσου καὶ ή μάχη πού ἐπακολούθησε ἔξω ἔδωσαν, γιὰ τὴν ὥρα, ἕνα τέλος στὶς τρυφερότητες.

Ἡ θεία μου, ἀγανακτισμένη δήλωσε στὸν κ. Ντίκ ὅτι θὰ ἐπικαλεσθῇ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος της κι' ὅτι θὰ στείλῃ στὰ δικαστήρια ὅλους τοὺς πατέρας γαϊδάρους τῆς περιοχῆς, κι' αὐτὴ ή συζήτησι θάσταξε ὡς τὴν ὥρα τοῦ τσαγιού.

Μετὰ τὸ τσάι, καθήσαμε κοντὰ στὸ παράθυρο ὡς τὴ στιγμή πού ή Ζανέττα ἀνάψε τὰ φῶτα, ἔβαλε ἕνα τάβλι στὸ τραπέζι καὶ χαμήλωσε τὰ στόρια.

— Τώρα, κύριε Ντίκ, εἶπεν ή θεία μου, παίρνοντας σοβαρὸ ὕφος, θὰ σοῦ κάνω μιὰ ἐρώτησι: Κύτταξε αὐτὸ τὸ παιδί.

— Τὸ γυιὸ τοῦ ἀνεψιοῦ σας Κόπερφιλντ; εἶπεν ὁ κ. Ντίκ μὲ κάποια στενοχώρια.

— Ναί, ἀπάντησε ή θεία μου. Τί θὰ τὸν ἔκανες ἂν ἦσουν τώρα στὴ θέσι μου;

— Τί θὰ ἔκανα τὸ γυιὸ τοῦ ἀνεψιοῦ σας Κόπερφιλντ;

— Ναί, εἶπεν ή θεία μου, τὸ γυιὸ τοῦ ἀνεψιοῦ μου!

— Ὁ! ἔκανε ὁ κ. Ντίκ. Τί θὰ τὸν ἔκανα;... Θὰ τὸν ἔβαζα νά κοιμηθῇ!

— Ζανέττα! φώναξε ή θεία μου μὲ τὸ ἴδιο θριαμβευτικὸ ὕφος πού εἶχα προσέξει καὶ προηγουμένως σ' αὐτὴν. Ὁ κ. Ντίκ μοῦ ἔδωσε μιὰ περίφημη ἰδέα. Ἄν ή κάμαρη εἶν' ἔτοιμη, θὰ ὀδηγήσουμε ἐκεῖ τὸ Δαυῖδ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀναγνώσται μας μᾶς παρεπονήθησαν διότι ἦσαν ἀναγκασμένοι νά καταστρέφουν τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ἀποκόπτοντες ἐβδομαδιαίως τὸ δελτίον τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα διανέμει τὸ «Μπουκέτο», κατηγγήσαμε τὰ δελτία αὐτά.

Τὰς ἐκδόσεις μας θὰ προμηθεύεσθε πλέον ἐλεύθερα, χωρὶς δελτία, διὰ τῆς καταβολῆς μόνον τοῦ ἀντιτίμου των.

Διὰ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ ἐκδίδωμεν μηνιαίως θὰ εἰδοποιούμεν τοὺς ἀναγνώστας μας διὰ τοῦ περιοδικοῦ.